

MOEDERDAG

Voor Patricia

DEEL I

1

TOEN

Vrijdag 15 september, Koninklijk Ziekenhuis
Edinburgh

Wat zou ze zeggen als ze bij mij was? Ik beeld het me soms in – wij twee samen. Een roekeloze waanvoorstelling, maar ik kan er niets aan doen. Mijn beeld van haar is nooit duidelijk. Hoe zou dat ook kunnen? Soms heeft ze mijn donkere haar en bruine ogen; soms is ze een vreemde.

In deze fantasie zitten we samen aan een keukentafel. Het hart van elk huis. In deze fantasie is ze kalm en bereid om te luisteren. Ik probeer haar uit te leggen waarom ik deed wat ik deed. Ik beschrijf de omstandigheden, geef haar mijn redenen.

Na een tijdje houdt ze haar hand op. Haar verwijtende stilte eist de waarheid. Geen excuses meer.

Ik beken. Ik vertel haar dat ik moest overleven. Ik zeg dat het uiteindelijk zij of ik was.

Ik heb voor mezelf gekozen.

GRACE

September, twintig jaar later

Ik laat haar in de steek. Laat haar over aan de zorg van vreemden. Ik laat haar achter in dit kleine kamertje, de laatste ruimte die ze ooit zal bewonen.

Ik heb geen keus. Ik heb geen keus en dit is de beste plek voor haar. Dit zijn de feiten, maar de feiten weerhouden me er niet van om me een schuldgevoel te geven.

Ze zit rechtop in het smalle eenpersoonsbed, gegrepen door de televisie die aan de muur tegenover haar is bevestigd. *News 24* staat op stil, witte nieuwsberichten razen over het scherm terwijl soldaten in groene uniformen de rokende resten van uitgebrande auto's ontwijken.

‘Je hebt daar perfect zicht op de tv,’ zeg ik.

Ze kijkt me verward aan.

‘We zijn in Birch Grove, het verzorgingstehuis,’ leg ik uit. ‘Je bent vanochtend vanuit het ziekenhuis hierheen verhuisd.’

‘Ik weet het, Grace. Ik weet waar ik ben.’ Haar weifelende stem

suggereert iets anders. De inspanning om de woorden te vormen laat haar hijgen, haar vermoeide longen worstelen om te doen wat ze ooit als vanzelfsprekend beschouwden.

Deze vrouw is mijn moeder, maar soms herken ik haar nauwelijks. Ze ziet er niet meer uit als een oudere versie van zichzelf; ze ziet er gewoon oud uit. Haar zwarte haar is ingeruild voor witte piekerige krullen. Slappe borsten hangen verslagen onder haar gele nachtjapon. Alleen haar donkerbruine ogen zijn onveranderd gebleven. Die hebben we nog steeds gemeen.

‘Ik hoop dat je blij bent met de inrichting van de kamer,’ zeg ik. ‘Ik wilde dat het huiselijk aanvoelde.’ Mama’s blik wijkt niet van het scherm. ‘Het is hier heel gezellig,’ voeg ik eraan toe.

De kamer is op de begane grond en voelt verstikkend. Een oververhitte tombe van een farao, een tussenstop tussen werelden, volgestouwd met dierbare bezittingen – familiefoto’s, een verzameling Neil Diamond-cd’s, een houten kruis dat boven het bed hangt.

Ik herschik de ingelijste foto’s op het dressoir. Het trouwportret van papa en mama, mijn afstudeerfoto, en een aantal vakantiefoto’s van ons drieën. Ik herken mezelf nauwelijks op mijn afstudeerfoto. Mijn gezicht was toen veel voller en mijn haar reikte tot mijn middel. Een jaar later liet ik het kort knippen, en sindsdien heb ik het zo gehouden.

‘Waarom ben je niet op school?’ zegt mama. Is ze bij de tijd en vraagt ze waarom ik geen les geef, of denkt ze dat ik weer een kind ben? Ze blijft in de tijd reizen en dat beangstigt me. Ik weet nooit waar ze terecht komt.

De tv eist al haar aandacht op. Ik loop naar het raam en druk mijn handpalmen tegen het koele glas. Buiten is de lucht als een dikke, grijze deken. Het duurt niet lang meer tot het laatste avondlicht verdwijnt. Hoe laat moet ik vertrekken? De snelle trein vanaf station Brentham brengt me in een halfuur naar Londen. Het enige wat ik wil is teruggaan naar de flat, een glas rode wijn inschenken en dat opdrinken terwijl ik in een warm bad lig. Het enige wat ik

wil is naast mama in bed kruipen, haar armen om me heen slaan en haar smeken me nooit meer los te laten.

Een halfuur later zit ik in de groene leunstoel naast het bed. Mijn hoofd is wazig, mijn benen loodzwaar – mama's energie maakt zich van me meester. Het begint donker te worden in de kamer, maar ik kan mezelf niet motiveren om het bedlampje aan te doen. Ik voel me dertien in plaats van tweeënveertig, verveeld en nukkig, maar de tijd voor zulke kinderachtigheid is voorbij. Mama is nu mijn verantwoordelijkheid; ik heb wettelijke documenten ondertekend die dat bevestigen.

Ik draai de zilveren puzzelring om mijn rechteringvinger heen en weer. Een oude gewoonte. 'Ze hebben hier heel veel activiteiten, mam,' zeg ik, 'misschien leuk voor jou om aan mee te doen.'

'Ik denk het niet, schat,' antwoordt ze, terwijl het zwakke licht van de tv over haar gezicht flikkert. Ze is niet dom. Ze weet net zo goed als ik dat ze hier is gekomen om te sterven en dat het niet lang meer zal duren. Een ernstige longontsteking kan haar fataal worden. De consulent in het ziekenhuis vertelde me dat ze de winter waarschijnlijk niet zou halen.

Een hoog en doordringend geschreeuw barst los in de gang. Panniek laait op onder mijn ribbenkast. Ik hoor een paar personeelsleden aan komen snellen die de schreeuwende bewoner sussen. 'Rustig maar, mevrouw Palethorpe, we brengen u terug naar uw kamer.' Mijn hartslag bonst in mijn oren. Ik wacht tot mijn hart tot rust is gekomen voordat ik opsta en over het bed buig. 'Tot ziens.' Mama's wang is warm. 'Tot gauw.' Er wordt op de deur geklopt.

'Kom binnen,' zeg ik terwijl de deur openzwaait. De lichte gestalte van een meisje zweeft in de deuropening, haar bleke gezicht geeft bijna licht in het duister. Een fractie van een seconde vraag ik me af of ze wel echt is.

‘Dag, mevrouw Walker.’ Het meisje stapt de kamer binnen en doet de plafondlamp aan, waardoor we worden overspoeld door fel licht. ‘Ik ben Emma. Een van de zorgassistenten hier.’

Emma’s donkere, kortgeknipte haar omlijst haar vriendelijke, hartvormige gezicht. Ze draagt een lila tuniek met korte mouwen op een zwarte legging. Lila slobberkousen vallen over de bovenkant van haar witte gymben. Achter haar in de gang staat een trolley vol met grote stalen flessen en pakken vruchtensap. ‘Leuk je te ontmoeten,’ zegt ze terwijl ze haar pony opzijduwt.

‘Jij ook,’ antwoord ik, maar ze kijkt naar mama.

‘Wilt u iets drinken, mevrouw Walker?’ vraagt ze.

Mama negeert haar.

‘Sorry,’ zeg ik. Ik kan het niet helpen dat ik me verontschuldig voor mam. Ik wil dat mensen weten dat ze niet altijd zo onbeleefd was. Dat manieren ooit heel belangrijk voor haar waren.

Emma glimlacht. ‘Dat geeft niet. Het is een lange dag geweest, nietwaar, mevrouw Walker?’

‘Noem haar alsjeblieft Polly,’ zeg ik, ‘en ik ben Grace.’ Emma vraagt me wat mama graag drinkt en ik antwoord met sterke thee met een half suikerklontje. ‘Ze is nogal kieskeurig over haar thee.’

‘Ze mag best kieskeurig zijn, toch lieverd?’ Emma heeft het plaatselijke Essex-accents, het accents dat ik van mijn ouders nooit heb mogen leren, ook al sprak mijn vader er wel mee. Haar hoge, meisjesachtige stem suggereert dat ze nog niet lang van school is. Ik kan moeilijk inschatten hoe oud ze is.

‘Dus, Polly,’ zegt Emma, ‘sterke thee met een half suikerklontje?’

Mama zwijgt. Misschien is het een protest tegen hoe klein haar wereld is geworden. Een wereld waarin het onderwerp thee tot een uitvoerig gesprek leidt.

‘En jij, Grace?’ vraagt Emma. ‘Je kunt vast wel een drankje gebruiken?’

Haar bezorgde toon brengt me van mijn stuk. Mijn keel voelt warm en dik, een voorteken van de tranen die gaan komen. Emma

moet het ook voelen, want ze haalt een zakdoekje uit haar tuniekzak en overhandigt het me. Ik stop het in de achterzak van mijn spijkerbroek, vastbesloten het niet nodig te hebben.

‘Zo’n verhuisdag is best zwaar voor de familieleden,’ zegt ze, ‘maar vergeet niet dat je haar zoveel mag komen bezoeken als je wilt.’

‘Ik kom voorlopig alleen op zaterdag.’ Waarom vertel ik dit aan een vreemde? ‘De afgelopen maanden... Er waren zo veel ziekenhuisbezoeken en zo veel geregeld met de sociale dienst, en ik ben onlangs begonnen met een nieuwe baan, dus...’

‘Je hebt een pauze nodig, natuurlijk. Daarom ben ik hier, nietwaar, Polly?’

Mama wendt haar blik af van de tv en kijkt Emma voor het eerst aan. Ze kijkt toe hoe het meisje zich naar de theekar buigt en terugkomt met een witte beker.

‘Laten we het eerst zonder rietje proberen,’ zegt Emma.

Ze zet de beker op het nachtkastje en herschikt de zithouding van mama. Ze is sterker dan haar kleine gestalte doet vermoeden en het kost haar geen moeite om mama naar voren te krijgen, terwijl ze de kussens herschikt. ‘Goed,’ zegt ze, terwijl ze de beker oppakt, ‘eens kijken of mijn thee aan jouw eisen voldoet.’

Mama’s uitdrukking is nieuwsgierig, nadenkend. ‘Noem me maar oma,’ zegt ze.

Mijn maag knoopt samen. Emma verstijft, de beker in haar hand geklemd. Het arme meisje lijkt niks terug te kunnen zeggen, maar net als ik iets wil zeggen, giechelt ze.

‘Ik weet zeker dat je een geweldige oma zou zijn, maar ik ga je toch Polly noemen. Het is zonde om zo’n mooie naam niet te gebruiken.’

‘Oma.’ Mama’s gezicht wordt strenger.

‘Mam, dit is Emma.’ Ik schrik van mijn harde uitspraak. Mama steekt vol woede een vinger in mijn richting.

‘Nee,’ zegt ze. ‘Nee.’

‘Wat dacht je van een drankje?’ zegt Emma, maar mama’s hand

schiet uit en gooit de beker om. De thee stroomt over de voorkant van Emma's tuniek. Ze schrikt als mama een vuist vormt en die tegen haar borst drukt.

'Mam. Hou op.' Ik stap naar voren, net op het moment dat Emma zich terugtrekt van het bed en over de stoel struikelt. Ik vang haar op, haar lichaam zo licht als een veertje. 'Het spijt me zo,' zeg ik terwijl ik haar overeind help. 'Gaat het?'

'Het gaat wel.'

Ik houd haar arm vast, ook al is ze nu buiten gevaar. Haar grote bruine ogen staren me aan. Ik voel iets diep vanbinnen, een vishaak die aan mijn ingewanden trekt. Zonder na te denken steek ik mijn hand uit en veeg haar pony van haar voorhoofd.

'Sorry,' hijgt mama, 'het spijt me.'

Emma maakt zich van me los en haast zich naar het bed. 'Het is al goed, lieverd. Ik weet het, ik weet het.'

'Ze meende het niet,' zeg ik. 'Ze zou nooit iemand pijn doen. Niet lichamelijk.'

'Het is niet jouw schuld, Polly,' zegt Emma. 'Je hebt een moeilijke dag gehad.'

Mama snikt verdrietig en ik heb moeite om mijn eigen tranen te bedwingen.

'Dit is zo moeilijk,' zeg ik.

'God zegene jullie,' mompelt Emma. 'Jullie twee moeten wel heel close zijn?'

Ik aarzel en vraag me af of mam iets zal zeggen, maar ze gaat op in haar luide, hartverscheurende tranen. 'Ja,' zeg ik, 'dat zijn we.'

We waren close, vele jaren geleden, dus het is niet helemaal gelogen.

3

CASSIE

Juli

Daar was ze. Mijn moeder. Zittend in het café te midden van het Museum of Childhood in Bethnal Green. Ik had haar gevonden. Zo veel jaren van elkaar gescheiden, en eindelijk zaten we daar. Cassie Harrington en haar moeder stonden op het punt om samen te lunchen. Ik kon het bijna niet geloven. Ze had geen toepasselijkere plek voor ons kunnen kiezen. Mijn op één na favoriete toeristische attractie in heel Londen.

Ze zag er zo misplaatst uit. Een vrouw zonder kinderen, omringd door tafels vol ouders en hun manische kroost. Ze keek om zich heen en leek zo verloren en ongemakkelijk dat ik bijna medelijden met haar kreeg.

Ik had gehoopt dat we alleen van onze lunch zouden kunnen genieten, maar kort nadat mijn moeder was gearriveerd, kwam haar vriendin opdagen. Aan de manier waarop ze elkaar omhelsden en de uitzinnige toon van hun begroetingen kon ik opmaken dat ze elkaar al een tijdje niet hadden gezien. Ik bleef aan de tafel achter de hare